STORTINGET

Stortingstidende
Referat fra møter i Stortinget

Nr. 75 · 29. april
Sesjonen 2019–2020

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny voteringsordning med faste voteringstidspunkter.
Derfor vil saksreferat og tilhørende votering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte onsdag den 29. april 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 75):

1. Muntlig spørretime
2. Referat

Presidenten: Fra Miljøpartiet De Grønnes stortingsgruppe foreligger søknad om velferdspermisjon for representanten Une Bastholm i tiden fra og med 29. april til og med 3. mai.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Per Espen *Stoknes*, innkalles for å møte i dagene 29. og 30. april.

Presidenten: Per Espen Stoknes er til stede og vil ta sete.

Representanten Trygve Slagsvold Vedum vil fremsette et representantforslag.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:00:40]: På vegne av stortingsrepresentantene Geir Pollestad og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om etablering av beredskapslagring av matkorn.

Presidenten: Representanten Karin Andersen vil fremsette et representantforslag.

Karin Andersen (SV) [10:01:10]: På vegne av stortingsrepresentantene Mona Fagerås, Lars Haltbrekken, Freddy André Øvstegård og meg sjøl vil jeg sette fram forslag om å sikre hensynet til barnets beste i utvisningssaker.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:32]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Iselin Nybø, Bent Høie og Abid Q. Raja vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:01:59]: Mitt spørsmål går til helseministeren.

Vi er nå et par måneder inne i møtet med koronaen, det er sju uker siden de mest inngripende tiltakene Norge har sett siden krigen, ble iverksatt. Jeg synes det er grunn til her i salen, når vi nå møtes, å berømme alle i Norge som har stilt opp i en stor dugnad, berømme alle dem som jobber innen helse og omsorg, og som beskytter og behandler i disse krevende tidene. Og det er grunn til å anerkjenne at vi i politikken har stått sammen om tiltak for å bøte på de svært omfattende konsekvensene for samfunnet og økonomien som følge av dette – nærmere en halv million uten arbeid og store økonomiske og sosiale konsekvenser. Derfor må vi ha debatt om veien videre, også i denne sal.

I går hørte vi statsråd Høie si at kritikk av hvordan vi hadde beredskap til å møte pandemien, var å forstå som etterpåklokskap. Han sa videre at spørsmål til hvordan vi møter denne pandemien, valgene vi tar, må avvente granskingskommisjonen som er nedsatt. Jeg er uenig i begge disse påstandene.

Ja, det er nedsatt en granskingskommisjon. Den skal jobbe i et år, men det kan ikke lukke debatten om de valgene vi nå tar. Regjeringen tar valg basert på innspill fra folkehelsemyndighetene, det er klokt, men vi vet også at folkehelsemyndighetene har kommet med råd som regjeringen ikke har fulgt. Og regjeringen har tatt sine egne valg. Selvsagt skal vi ha debatt, også politisk debatt.

Når det gjelder etterpåklokskap, mener jeg at det faktisk er en god idé å trekke lærdom av hvordan man var forberedt, for vi kommer til å møte pandemier igjen. Dette var en varslet krise. Stortingsmeldingen fra 2013 som oppsummerte svineinfluensaen, sa at en slik pandemi kan vi møte i løpet av de neste ti årene.

Vi var dårlig forberedt da krisen traff – med mangel på smittevernutstyr, legemiddelmangel, ikke god nok intensivkapasitet – og valget av slå-ned-strategien var delvis basert på den manglende beredskapen. Spørsmålet til statsråden – mitt første spørsmål – er: Er statsråden enig i at vi var for dårlig forberedt i møtet med denne krisen?

Statsråd Bent Høie [10:04:04]: Jeg mener det er for tidlig å trekke den konklusjonen, og det er nettopp derfor vi har nedsatt en undersøkelseskommisjon som skal kunne gi oss bedre svar på det spørsmålet, for jeg er helt enig med representanten Gahr Støre i at denne debatten skal vi ha. Jeg vil likevel si at når man trekker konklusjoner før man har fått evalueringen, slik Arbeiderpartiet åpenbart ønsker å gjøre, mener jeg det vil være konklusjoner som trekkes på et for tynt grunnlag.

Så er det helt riktig at jeg betegner noe av det som var Arbeiderpartiets kritikk i går på NRK, som etterpåklokskap, for jeg oppfatter at Arbeiderpartiet i går mente at vi kunne hatt en annen strategi som handlet nett-

opp om at vi kunne hatt et smittetall på over 1 hvis vi hadde hatt en annen beredskap når det gjelder intensivplasser. Det mener jeg er feil, rett og slett fordi det ville ha innebåret at svært mange mennesker i dette landet, bl.a. de som er i risikogruppen, enten hadde måttet isolere seg totalt eller blitt utsatt for betydelig risiko for smitte, og mange av dem hadde ikke hatt glede av de ekstra intensivplassene – de hadde blitt alvorlig syke og dødd uten å kunne ta i bruk de plassene. Dessuten ville også de ansatte i helsetjenesten med en slik strategi vært utsatt for smitte, slik at den kapasiteten veldig fort kunne blitt en kapasitet på papiret og ikke en reell kapasitet. Så opplevde jeg i Politisk kvarter i dag at Arbeiderpartiet ikke mente det de sa i går – og det er jeg glad for.

Jonas Gahr Støre (A) [10:05:32]: De valgene som ble tatt i mars, ble jo begrunnet med at fordi intensivkapasiteten – smittevernutstyr, bemanning på intensivavdelingene på sykehusene – var som den var, måtte man ha så inngripende tiltak for å beskytte helsepersonell og syke folk. Det er klart det hadde en konsekvens.

Jeg la i 2013 fram en stortingsmelding med en oppsummering av erfaringene med svineinfluensa, der man understreket betydningen av medisinsk-teknisk utstyr, kapasitet og intensivkapasitet. Det er relevant å diskutere dette i dag og ikke vente ett år på en undersøkelseskommisjon, fordi tiltakene vi gjør i dag, har også betydning for hvordan vi møter en pandemi som kan komme i morgen. I dag hører vi fortsatt fra norske kommuner – nå senest fra Arendal – at de har en mangel på smittevernutstyr. Halvparten av dem som har mistet livet i koronaepidemien, er på sykehjem. Det er ute i kommunene dette skjer, og den mangelen er ennå ikke rettet opp.

Så jeg vil advare regjeringen mot å si at vi skal vente på kommisjonen for å trekke de konklusjonene, og jeg forventer at dette fortsatt er et arbeid der man trekker lærdommer av hvor svakt vi var forberedt da krisen traff.

Statsråd Bent Høie [10:06:41]: Jeg må bare gjenta: Jeg er helt enig med representanten Gahr Støre i at denne diskusjonen skal vi ha, og vi skal selvfølgelig ikke vente et år med å ta den. Jeg vil allikevel si at dette ikke nødvendigvis er riktig tidspunkt å trekke bastante konklusjoner på, når vi jo skal ha en evaluering – ikke minst fordi vi nå faktisk står midt i krisen. Mange av dem vi skal evaluere, inkludert meg selv, er faktisk nå mest opptatt av å håndtere krisen. Det er viktig at en ikke nå skaper et inntrykk av at vi er over krisen, og at vi nå kan bruke mye tid på å evaluere det arbeidet som ble gjort før, blant oss som nå håndterer denne situasjonen. Det viktigste vi gjør nå, er faktisk å håndtere situasjonen.

Igjen: Jeg er uenig i en vurdering som sier at hvis vi hadde hatt en betydelig høyere intensivkapasitet, kunne vi ha latt være å ha en strategi som handler om å slå ned smittespredningen. Det ville ha hatt ganske store konsekvenser for store grupper i samfunnet vårt.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:07:43]: Jeg kritiserer ikke at vi har slått ned smitten. Det var nødvendig i den situasjonen vi var i.

Men statsråd Høie sier at vi står midt i krisen. Jeg er enig i at den ikke er over. Han sa før påske at vi har kontroll på smitten, og at vi nå skal ned fra det fjellet vi har klatret opp på. Vi må i denne situasjonen også erkjenne de enorme konsekvensene denne krisen har for samfunnet vårt: over 400 000 ledige, bedrifter som kjemper for overlevelse, barn og unge som betaler en høy pris, og stadig flere som sliter med å betale regningene sine. Da mener jeg det er rimelig at vi har en debatt om den exitstrategien, og hvor vi skal. Folkehelseinstituttet sier at med den strategien vi nå har valgt, i påvente av en vaksine som kan komme om ett til halvannet år, trenger vi debatten om hvordan vi kontrollert åpner opp i tråd med de resultatene vi får. Jeg vil invitere statsråden til å være åpen for den debatten – at den også skjer i Stortinget, ikke bare på pressekonferanser hver ettermiddag, der jo regjeringen egentlig har informasjonsmonopol i form av tilgang på informasjon fra folkehelsemyndighetene.

Alle land rundt oss har den debatten, vi må også ha den: Hva er riktig plan videre ut av denne krisen?

Statsråd Bent Høie [10:08:53]: Det som er riktig plan videre, er at vi holder fast på en strategi om å ha smittetallet under 1, at vi har kontroll på smittespredningen, og at vi – hvis vi lykkes med det, og det ser det ut som vi gjør – gradvis kan åpne opp samfunnet igjen. Da prioriterer vi å åpne opp det som er viktigst: det som gjelder barn og unge, og det som gjelder arbeidsplassene våre. Så må vi åpne opp gradvis og kontrollert, og det betyr at det må gå om lag 14 dager fra hver gang vi gjør en endring, til vi gjør den neste endringen – fordi vi er nødt til å se effekten av de endringene vi gjør. Vi kombinerer det med en innføring av en omfattende test, sporing og isolering av dem som er smittet, og når vi har lyktes med det, kan vi sannsynligvis åpne opp enda mer. Det betyr at de mest inngripende tiltakene kan vi lette på, men de generelle tiltakene – som å vaske hendene, som gode hygieneregler – må vi kunne holde på lenge.

Denne strategien er vi helt åpne om, og den er vi helt åpne for å diskutere. Jeg svarer gjerne på alle spørsmål knyttet til denne strategien, og jeg møter også jevnlig i Stortingets koronautvalg for å redegjøre for det arbeidet som vi gjør. Jeg skal møte der senere i dag.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgingsspørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:10:10]: Denne debatten trenger vi. Vi trenger den også for å se landet vårt under ett. Vi har en situasjon nå med en smittekonsentrasjon i hovedstaden, det er det mest alvorlige. Iallfall teorien rundt den strategien vi har valgt, er at når vi får kontroll med smitten, setter vi inn økt testing, økt sporing, og vi tar aksjon der hvor det er smitte. Jeg tror vi også trenger en debatt om hvordan Norge ser annerledes ut andre steder enn her i Oslo. Vi har regioner, byer og kommuner som har nær null smitte. Jeg mener det er maktpåliggende å komme i gang med å få barn tilbake på skolen, ikke bare de yngste, og få normale samfunnsfunksjoner i gang – selvfølgelig kontrollert. Men jeg tror det er utrolig viktig for oppslutningen om tiltakene at det fortsatt skjer med en åpen debatt, og jeg vil oppfordre statsråden til ikke å si at det er etterpåklokskap når man trekker slutninger av hva som har skjedd tidligere, og ikke se på det som en underminering av regjeringen når det også stilles kritiske spørsmål til de valgene man tar. Det trenger vi i demokratiet, og det trenger vi for oppslutningen om de tiltakene vi skal ha.

Statsråd Bent Høie [10:11:14]: Jeg er helt enig, vi skal ha diskusjon, vi skal ha debatt, og vi skal ha kritikk. Men kritikk må også tåle å bli svart tilbake på, for det blir ingen debatt hvis man ikke faktisk også svarer på ganske grove angrep, som det som kom i går. Det valgte jeg å svare på, det er også en del av en åpen debatt.

Vi har valgt hele veien å være åpne på disse avveiningene, og åpne på det som alltid er usikkerheten i en sånn situasjon, for det er alltid usikkerhet. Og når vi tar beslutninger i denne situasjonen, må vi ta beslutningene mest mulig på det kunnskapsgrunnlaget som er på det tidspunktet vi tar beslutningen. Det betyr at det i etterkant kan vise seg at vi får kunnskap som sier at f.eks. noen av de inngripende tiltakene vi innførte 12. mars, strengt tatt ikke var nødvendige. Det er nyttig kunnskap til neste gang, men det kan ikke brukes som en kritikk av at tiltak ble gjennomført på det tidspunktet de ble gjennomført, fordi vi da måtte ta en beslutning på det kunnskapsgrunnlaget vi hadde da, og ikke et kunnskapsgrunnlag som vi eventuelt hadde en måned etterpå.

Presidenten: Ingvild Kjerkol – til oppfølgingsspørsmål.

Ingvild Kjerkol (A) [10:12:31]: Å spørre en regjering om veien videre etter at landet har vært stengt ned i sju uker, er ikke grove angrep. Det er Stortingets rett og plikt. Det må vi legge til grunn for veien videre. Alle land diskuterer nå hvordan de skal opprette et snev av normalitet i en situasjon der det vil være smitte i samfunnet i opptil halvannet år framover. Den sykdommen som følger av tiltakene, veies ikke og måles ikke. Alle som var alvorlig syke og kronisk syke før koronaen, de er det fortsatt. Derfor er mitt spørsmål til helseministeren: Helsemyndighetene har sagt at vi må vite mer om hvilke tiltak som ikke kan begrunnes godt nok med smittevern, men som gjør stor skade på vårt samfunn. Kan statsråden avklare om det er smitteverntiltak som vi nå lever med, som gjør større skade enn nytte?

Statsråd Bent Høie [10:13:32]: Dette er en utrolig viktig diskusjon, og jeg må bare gjenta: Jeg har ingenting imot diskusjon, men representanten må også tåle at når man inviterer til diskusjon, så får man svar tilbake. Angrepet i går handlet ikke om veien videre, det handlet om det som var gjort 12. mars. Men når man skal diskutere veien videre, må man helt klart ha en åpen og god diskusjon om det også, og det har vi. Jeg opplever egentlig at det er bred tilslutning til både strategien og planen til regjeringen. Jeg oppfatter heller ikke at noen har levert en alternativ strategi som er godt begrunnet. Men hvis man kommer opp med det, deltar jeg gjerne i en diskusjon om det.

Alle de tiltakene vi innfører med tanke på smittevern, har også negative konsekvenser. Det er nettopp de avveiningene vi gjør hver gang vi diskuterer hvilke tiltak vi skal lette på. Derfor har vi sagt at vi prioriterer barn og unge og arbeidsplasser først, for det er de tiltakene som har de mest negative konsekvensene for samfunnet vårt.

Presidenten: Ingvild Kjerkol – til oppfølgingsspørsmål.

Ingvild Kjerkol (A) [10:14:35]: Denne krisen har hatt ulike faser. I den første fasen avventet man, og så innførte man veldig inngripende tiltak. Nå sier regjeringen selv at vi skal lette på tiltakene. Man har satt i gang sporingsaktivitet som skal avlaste de mer inngripende tiltakene med mer målrettede tiltak. Jeg mener det er helt legitimt å by opp til en diskusjon om veien videre, og jeg synes det er bra at statsråden avfeide den retoriske inngangen han hadde, i svaret på det første spørsmålet.

Det vi er opptatt av, er hvordan regjeringens plan er for den tiden vi står foran. Vi mener det er viktig å åpne for lokale tilpasninger. Vi mener også det er viktig at man begynner å se på rehabiliteringen av de pasientene som har fått tøff koronabehandling som følge av at de har blitt intensivpasienter. Og vi lurer på hvor høy terskelen vil være for å stenge ned i framtiden.

Statsråd Bent Høie [10:15:38]: Begge disse problemstillingene er veldig viktige, og jeg mener at når vi

nå gradvis skal åpne opp, må vi ha en diskusjon om i hvor stor grad vi skal åpne opp for lokale tilpasninger. Da vi skulle ta det første steget når det gjelder skoler og barnehager, tror jeg det var klokt at vi gjorde det sammen. Det var stor usikkerhet blant lærerne, barna og foreldrene. Hvis vi da hadde hatt veldig ulike løsninger fra skole til skole i landet vårt, tror jeg vi hadde forsterket den usikkerheten, og mange hadde blitt utrygge på om det var riktig å sende barna sine tilbake.

Når vi nå alle sammen gjennom erfaring sannsynligvis har fått litt mer trygghet, kan det godt tenkes at vi også skal ha litt mer lokal variasjon. Det er noe av det vi kommer tilbake til. Men vi må også lytte til det som Utdanningsforbundet sa i går, nemlig at de oppfattet at det er en styrke for lærerne, for dem som jobber i skolen, at det blir gjort nasjonalt – at det også skaper trygghet blant dem. Så de innvendingene, motforestillingene, vi har med hensyn til stor lokal variasjon, må vi også ta med oss i den diskusjonen. Det oppfatter jeg at også Arbeiderpartiet åpner for.

Presidenten: Ingvild Kjerkol – til oppfølgingsspørsmål.

Ingvild Kjerkol (A) [10:16:44]: En annen ting som er viktig i fortsettelsen, er intensivkapasiteten. Ifølge europeiske sammenligninger er Norge sårbart med sin intensivkapasitet. Vi ligger litt lavere enn land vi sammenligner oss med. Her avhenger mye av kapasiteten på tilgang til kompetent personell.

Siste gang statsråd Høie var i Stortinget, anslo han en kapasitet på oppimot 1 400 intensivplasser. Det er viktig at man jobber med å bygge ut dette parallelt med at man åpner videre, og sånn at man kan legge til rette for disse lokale tiltakene og vurderingene, som jeg nå oppfatter at statsråden åpner for og er enig med Arbeiderpartiet i.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvor stor grad av nødløsninger ser man for seg at man bør støtte seg på, og hva er egentlig planen for økt intensivkapasitet i det kommende året? Det er ganske viktig.

Statsråd Bent Høie [10:17:52]: Det er jeg helt enig i, og derfor ble det også gitt et oppdrag til helseregionene om å planlegge for å forberede en intensivkapasitet på opp mot 1 200 plasser, som også er toppen i scenarioet fra Folkehelseinstituttet som vi la til grunn for den planleggingen. Det har de levert på, og det viser at de i en kort periode, én til tre uker, kan ha en sånn samlet kapasitet i Norge. Det vil være en intensivkapasitet som ikke tilsvarer det som vi i dag i Norge forventer av kvalitet og innhold i en intensivplass. Dette vil være, som representanten er inne på, en nødsituasjon, en nødløsning. Min holdning til det er at det er viktigere og riktigere å planlegge for en nødsituasjon enn å havne i en nødsituasjon uten en plan.

Det er også sånn at styrken ved den norske helsetjenesten har kommet til syne gjennom dette arbeidet, fordi vi har mulighet til en kraftig oppskalering av intensivkapasiteten i Norge på relativt kort tid som følge av den samlede kapasiteten i helsetjenesten. Og så kan det når vi kommer ut av dette, godt tenkes at vi mener vi på det jevne bør ha en høyere intensivkapasitet enn vi har hatt de ti siste årene.

Presidenten: Bård Hoksrud – til oppfølgingsspørsmål.

Bård Hoksrud (FrP) [10:19:21]: Vi er i ferd med gradvis og forsiktig å åpne opp igjen, og det er bra. Men mange tusen unge mennesker står nå i kø både for å få kjøretimer og for å få oppkjøring hos Statens vegvesen. Mange kjøreskoler er i ferd med å få store økonomiske problemer og risikerer å gå konkurs. Det er en kjempeutfordring for dem.

Så har vi sett at Samferdselsdepartementet er positive til å finne løsninger, men at det henger på helsemyndighetene og Helsedirektoratet når det gjelder avklaring av hva man kan, osv. – veileder osv. Kan statsråden si noe om hva han ser for seg av perspektiver – om man raskt kan få dette på plass, slik at alle de unge menneskene som nå går og venter på å få ta førerkort, faktisk kan få kjøre opp og få førerkortet sitt?

Statsråd Bent Høie [10:20:14]: Dette er én av mange viktige virksomheter som fortsatt er stengt, og som selvfølgelig har negativ betydning for elevene og også skaper usikkerhet om viktige arbeidsplasser. Det er også en del av de tiltakene som nå blir vurdert opp mot neste runde med endringer. Så må vi gjøre en avveining og en prioritering av hvilke tiltak vi letter på neste gang, og eventuelt hvem som kommer med i runden etterpå. Det arbeidet er vi ikke ferdig med ennå, men dette står selvfølgelig på min liste over ting vi nå vurderer å åpne for.

Presidenten: Bård Hoksrud – til oppfølgingsspørsmål.

Bård Hoksrud (FrP) [10:10:54]: Vi har fått en del bekymringsmeldinger fra noen av de kommunene som driver innenfor SIO-prosjektene, eller statlig finansiert eldreomsorg, som man ofte definerer det som. Blant andre Stjørdal kommune har tatt kontakt og er litt bekymret fordi man har frosset finansieringen som ligger i SIO-prosjektet. Det er en kjempeutfordring for kommunen. Man har selvfølgelig ikke tatt høyde for at man skulle få en pandemi, som man står midt oppe i nå, og det betyr at man må ha en økt beredskap. Noe av hen-

sikten med SIO-prosjektet er at man får penger ut fra pasientenes behov og de tjenestene man leverer, men nå må man også ha en beredskap på toppen. Det skaper store bekymringer for disse kommunene.

Da har jeg lyst til å utfordre statsråden på om han kan si om man vil sikre at de skal kunne fortsette med prosjektet og være godt rustet for det, men om man også ser på tiltak for å ivareta den økonomiske utfordringen som disse kommunene står midt oppe i nå.

Statsråd Bent Høie [10:11:55]: Det korte svaret på det er ja. Helsedirektoratet fikk henvendelser fra noen av kommunene som var bekymret for den ekstrabelastningen det er å være med i dette forsøket i en slik situasjon, og også kompleksiteten knyttet til noen av rapporteringsrutinene. Da var det et møte som resulterte i at en nok hadde en idé om å stoppe forsøket helt i en periode. Det syntes jeg i utgangspunktet ikke var noen særlig god idé, men at det heller burde jobbes for å finne gode tilpasninger. Jeg hadde i den forbindelse en del direkte kontakt med noen av ordførerne i de kommunene. Resultatet ble at en hadde et nytt møte, der en jobbet og ble enige om noen felles tilpasninger i ordningen. Så skal Helsedirektoratet på bakgrunn av det komme tilbake til meg med noen anbefalinger basert på den jobben de gjør sammen med kommunene. Mitt inntrykk etter jevnlig kontakt med ordførerne som er berørt av dette, er at de på denne måten opplever dialogen med direktoratet som god.

Jeg er helt enig i det som representanten tar opp, at det er viktig å ta vare på dette videre.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:23:08]: Noreg stod med ein elendig beredskap da pandemien kom, trass i at regjeringa visste at pandemi var den mest sannsynlege krisa som kunne ramma oss. Regjeringas helsepolitikk er uttrykt gjennom slagordet «pasientens helseteneste», og denne vart avkledd i møtet med smittsam sjukdom. Fritt behandlingsval var jo det første regjeringa sjølv valde å avvikla. Det er forståeleg, for pasientens helseteneste er tilpassa privatisering og «just-in-time»-tenkinga – det motsette av det ein treng for å sikra helseberedskap. Helsevesenet vårt skal gi tryggleik, og da må vi prioritera det offentlege helsevesenet, intensivkapasitet og sengeplassar. Vi må sikra rekruttering gjennom faste stillingar for helsepersonell, og vi må sørgja for nasjonal produksjon og beredskapslager av smittevernutstyr og av viktige legemiddel og testutstyr. Vil statsråden ta sjølvkritikk på vegner av regjeringa for denne beredskapssvikten?

Statsråd Bent Høie [10:24:13]: Jeg opplever at representanten trekker noen konklusjoner som jeg mener det ikke er grunnlag for. Den diskusjonen vil vi få. Det vil helt sikkert være punkter også etter denne pandemien som vil si at dette kunne vi ha vært bedre forberedt på, dette kunne vi ha gjort annerledes. Det vil det garantert være. Etter den forrige pandemien overtok jeg en evaluering som hadde 18 forbedringspunkter, som jeg gjennomførte og fulgte opp. Det vil være forbedringer også etter denne pandemien.

Jeg er helt uenig i en beskrivelse av at vi ikke hadde beredskap på dette området. Bare i 2019 innførte vi en nasjonal beredskapsplan mot utbredelsen av alvorlige smittsomme sykdommer, vi reviderte smittvernloven for bl.a. å sikre rollefordelingen i en situasjon som den vi er i nå, og vi etablerte beredskapsutvalget mot biologiske hendelser, som har vært helt avgjørende for den koordinerte innsatsen på dette området. Jeg kunne ha forlenget denne listen betydelig over alt som var gjort som forberedelse på denne situasjonen.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:25:27]: Ingen sjølvkritikk, altså – det er ganske besynderleg. Vi veit at koronapandemien har ramma eldre menneske veldig hardt. Fleirtalet av dødsfalla skjer på sjukeheimar i kommunane, og fleire stiller no spørsmål om korleis eldre i kommunane vert varetatt under pandemien. For eksempel er det stor mangel på smittevernutstyr, varierande kvalitet på smittevernarbeidet, varierande kvalitet på lindrande behandling og usikkerheit om tilgang til intensivbehandling for eldre. Det er òg stor bekymring for praktiseringa av eit strengt besøksforbod, som rammar alle eldre på sjukeheimar spesielt hardt. Vi veit at ein bur der i to år i gjennomsnitt, og ein slå-ned-strategi vil kunna føra til tiltak opp mot to år, til vi får ein vaksine. Spørsmålet er om helseministeren no vil flytta fokuset til kommunehelsetenesta. Kva er planen hans for å gi skrøpelege eldre under pandemien både tryggleik for smitte, forsvarleg behandling og ikkje minst moglegheit for eit verdig liv?

Statsråd Bent Høie [10:26:38]: For det første må jeg si at når representanten hevder det ikke er noe selvkritikk i det jeg sier, understreket jeg hele veien at det kommer til å være punkter som sier at vi kunne ha gjort ting annerledes. Jeg vet ikke noen annen måte å si det på enn det. Jeg tror det er det vi alle sammen må erkjenne.

Vi har hatt stor oppmerksomhet om de eldre og sårbare hele veien i denne situasjonen. Mange av tiltakene og ikke minst valget av strategi som vi har gjort, handler

nettopp om å beskytte disse. Det er en av årsakene til at jeg mener det var så viktig å velge en strategi som handler om å få ned smittespredningen. Det var nettopp for å beskytte de eldre og sårbare i samfunnet vårt. Vi ser at i land som ikke har lyktes med det, er det de som først og fremst har blitt rammet.

Det er noen av de tiltakene som er innført, bl.a. på sykehjemmene og for å beskytte dem, som også har mange negative sider. Derfor har jeg gitt Helsedirektoratet i oppdrag å se på på hvilken måte vi kan justere disse anbefalingene, sånn at vi fortsatt ivaretar smittehensynet, men samtidig får muligheten for mer sosial kontakt, ikke minst med pårørende.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Silje Hjemdal (FrP) [10:28:01]: Mitt spørsmål går til kulturministeren.

De store familieparkene i Norge er på denne tiden vanligvis i ferd med å gjøre seg klare for den store sommersesongen. Om sommeren fylles parkene med glade barn, familier som er klare for fine opplevelser og ikke minst av å skape minner. Familieparkene er for mange kanskje høydepunktet i sommerhalvåret, og kanskje spesielt akkurat i sommerferien. For mange lokalsamfunn er parkene viktige økonomiske drivere. De ansetter mange ungdommer i sommerjobb, de trekker turister til de øvrige lokale handelsstedene og reiseliv.

Flere store aktører har nå gått sammen og jobber hardt for å finne måter å redusere smittefaren på. Sammen med Folkehelseinstituttet jobbes det med å finne ut hvilke deler som kan gjennomføres forsvarlig, og hvilke aktiviteter som eventuelt må gjøres på andre måter eller eventuelt avlyses. Alle der ute venter nå på en snarlig avklaring for å kunne sette i gang.

Mitt spørsmål er derfor om statsråden kan forventes å gi noen føringer for hvordan familieparkene eventuelt kan gjennomføre sommersesongen.

Statsråd Abid Q. Raja [10:29:23]: Takk for spørsmålet. Jeg er også veldig glad i sommerparkene. Jeg har tre barn, og det er klart at vi svært gjerne vil oppsøke veldig mange av sommerparkene rundt om i hele landet. Slik sett deler jeg bekymringen til representanten som stiller spørsmålet.

Vi må ha et litt større perspektiv på dette. Den 12. mars innførte regjeringen de strengeste tiltakene i fredstid. Liv og helse har stått i første rekke, og det har vært viktig å få kontroll over pandemien. Nå har helsemyndighetene og vi i regjeringen kommunisert at nå har vi lyktes med å få kontroll over pandemien. Det viktige nå er at vi klarer å bevare denne kontrollen. Det skal vi fortsette å gjøre – når statsråd Høie nå på tidligere spørsmål svarte at vi gradvis skal gjenåpne Norge. Når vi gjenåpner gradvis, må vi gjøre det hensyntatt nettopp smittevernet. Det skal vi gjøre sammen, over tid og, slik statsråd Høie var inne på, annenhver uke. De viktigste tingene har vært barnehage, barneskole, arbeidsplassene – å ivareta det.

Jeg er selvfølgelig opptatt av bredden i kulturlivet, frivilligheten og idretten. Nå har vi, basert på de føringene som helsemyndighetene har gitt oss, gitt en del anvisninger på hvordan dette kan skje. Det første forbudet gjaldt ut april, så forlenget vi dette forbudet mot store arrangementer fram til 15. juni, og deretter, basert på de sterke faglige anbefalingene vi fikk fra Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet, har vi forlenget forbudet mot store arrangementer som samler mer enn 500, fram til 1. september.

Beslutningen hva gjelder arrangementer under 500, ligger an til å bli tatt nå på torsdag – uten at jeg kan garantere det, men det er det som er planen. Helsemyndighetene legger stor integritet i å gi oss de beste faglige vurderingene når det gjelder dette. De har sagt at de kommer med oppdaterte faglige vurderinger om dette på torsdag. Vi i regjeringen tar da sikte på å ta stilling til de spørsmålene, og herunder vil også fornøyelsesparkene kunne være en del av det.

Silje Hjemdal (FrP) [10:31:24]: For å gjøre det litt nærmere for ministeren: Jeg blir kontaktet av veldig mange barnefamilier som har lyst til å planlegge ferien. De er oppfordret til å planlegge ferien sin i Norge, og de ønsker en avklaring av dette. De har lyst til å reise til Bø Sommarland, Kongeparken, Tusenfryd, Hunderfossen, Atlanterhavsparken og x antall andre steder. Det som er litt merkelig, er at Akvariet i Bergen har klart å åpne igjen. Dyreparken er et ypperlig eksempel på en park som klarer å holde åpent også under restriksjoner. Kunne ikke ministeren latt seg inspirere av dem som klarer å holde åpent, f.eks. Dyreparken i Kristiansand? Når tror han at han kan gi familiene en forutsigbarhet, slik at de kan planlegge sommerferien sin?

Statsråd Abid Q. Raja [10:32:21]: Jeg skal forsikre både presidenten og spørreren om at jeg lar meg engasjere av dette. Jeg ønsker veldig gjerne at alle familiene i Norge skal få en fantastisk flott sommerferie, og at man får gode opplevelser for store og små, både nå og selvfølgelig også i sommer.

Så må vi gjøre alt det vi gjør, innenfor smittevernhensynene. Nå har vi f.eks. et veldig stort arrangement som kommer, 17. mai. Rundt om i landet skal alle ut og feire Grunnloven, fred, at vi har vært fri fra okkupasjon nå i 75 år. Alt dette må skje innenfor smittevernhensyn, for vi kan ikke risikere at på den andre siden av dette blir det hundrevis, om ikke tusentalls, smittede.

Det at f.eks. Akvariet i Bergen har klart å åpne, legger jeg til grunn er innenfor de smittevernhensyn som gjelder, at de praktiserer fem–to–en-regelen foreløpig, og at man gjør det i grupper på fem. Jeg tror bransjen går foran og tar ansvar. Det gjorde frisørene med å få på plass en standard. Min oppfordring til veldig mange vil være å lage ulike bransjemåter å åpne opp på, men det må gjøres innenfor gjeldende smittevernhensyn.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Silje Hjemdal.

Silje Hjemdal (FrP) [10:33:26]: Det er litt vanskelig å få svar her, så jeg tar et annet spørsmål.

Vi har de reisende fornøyelsesparkene som når oss folk flest, kan man si, både i by og land. Det er tivoli og sirkus. Jeg har hatt en del dialog med dem, for de er særs bekymret for den situasjonen som de nå står i. Det var nå tivoliene og sirkusene skulle vært ute og møtt familiene, vært ute på markeder, festivaler o.l. De er nå dypt bekymret for den krisen som de er i, da de i liten eller ingen grad nyter godt av dagens krisepakker. Jeg lurer på: Vil statsråden ta noe initiativ for å hjelpe tivoli- og sirkusnæringen?

Statsråd Abid Q. Raja [10:34:21]: Både statsråden og regjeringen vil ta veldig mange initiativ til å hjelpe bredden i de ulike næringene. Det er derfor vi har stilt opp med de ulike økonomiske pakkene som skal treffe bredden av næringslivet og ikke minst herunder kulturlivet.

Det er en utrolig vanskelig situasjon for kulturlivet å være i. I min sektor, kultursektoren, er ca. 82 pst. frilansere og selvstendig næringsdrivende. Når deres inntekt blir revet vekk over natten, og når sunne norske bedrifter har gått fra full drift til null drift over natten, er det klart at dette er smertefullt økonomisk. Derfor har både Stortinget og regjeringen stilt opp med ulike pakker, dels en kontantstøtteordning som skattebetalende arbeidsgivere kommer inn under, det er jo regler for dette. Så har vi laget en billettbortfallsordning under Kulturdepartementet, som kompenserer for dette. Den jobber vi nå med å gjøre nødvendige justeringer i.

Når det gjelder sirkus og tivoli – ja, det er gøy, og vi skal også ha det gøy, men alle disse gøye tingene skal skje innenfor smittevernhensyn. Oppdaterte tall for arrangementer under 500 tar vi sikte på å komme med på torsdag.

Presidenten: Morten Ørsal Johansen – til oppfølgingsspørsmål.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:35:41]: Jeg registrerer at kulturministeren er litt nølende i denne saken, og jeg vil derfor rette oppfølgingsspørsmålet mitt til næringsministeren, som i motsetning til kulturministeren er mer opptatt av å tjene penger enn av å bruke dem.

Koronakrisen rammer reiselivet hardt, og det er viktig å se på hvordan en kan hjelpe denne næringen gjennom den uten for store tap. I Innlandet har vi Hunderfossen Familiepark, som er en viktig verdiskaper i området. I nærheten ligger både Barnas Gård Hunderfossen, Norsk vegmuseum, Hunderfossen Hotell & Resort og Hunderfossen Camping, som alle vil rammes hardere enn nødvendig hvis Hunderfossen holdes stengt gjennom sommeren.

Spørsmålet mitt til næringsministeren er som følger: Hvis en finner at familieparkene kan ivareta smittevernhensynene på en tilfredsstillende måte, noe de nå driver og jobber med, når vil regjeringen kunne gi klarsignal til at Hunderfossen kan åpne for sommeren?

Statsråd Iselin Nybø [10:36:38]: Jeg skjønner godt at representanten – og ikke minst disse fornøyelsesparkene selv – ønsker et svar, og at de aller helst ønsker et svar om at de kan åpne så raskt som overhodet mulig.

Vi må ta dette i tur og orden. Vi har, som helseministeren også sa, fått kontroll på smitten. Det er vi glade for, og det betyr at vi kan åpne samfunnet vårt litt etter litt. Vi har begynt med det som har vært aller viktigst – med barnehage, med skole. Litt etter litt kommer næringslivet vårt også i gang, og de står for tur når det gjelder en vurdering av når vi kan endre denne forskriften som per i dag holder dem stengt, og åpne opp. Det må skje etter råd fra helsemyndighetene, og jeg kan ikke nå stå og si når det vil skje. Men jeg kan si at dette er viktige arbeidsplasser, og ikke bare for den ene bedriften. Dette er viktige arbeidsplasser for dem som jobber der, men også for ungdommer som har sin sommerjobb der, og for andre bedrifter i lokalområdet, som får mer aktivitet som følge av det. Vi står nå foran sommeren, så jeg har stor forståelse for at de ønsker et svar på dette raskt.

Presidenten: Morten Ørsal Johansen – til oppfølgingsspørsmål.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:37:48]: Jeg registrerer at statsråden er opptatt av at de skal åpne, men nå begynner vi å komme inn i sommersesongen; vi er i mai ganske straks, og dette er den sesongen som disse familieparkene skal tjene penger på. En må vel kunne gi en antydning – vil de åpne i mai, juni, juli eller august? Hvis de åpner i august, ser jeg for meg at det blir kanskje litt sent å tjene inn det de eventuelt har tapt fram til nå. Så kan vi få en antydning på om det blir tidlig sommer eller sen høst?

Statsråd Iselin Nybø [10:38:22]: Det er jo veldig stor forskjell på hva man ønsker seg, og hva man kan love, og hva vi ønsker oss, begge to, er jeg helt sikker på er ganske klart. Men dette må skje i tur og orden, og regjeringen må fatte den beslutningen etter de rådene vi får fra helsemyndighetene. Det blir ikke klart før det er klart, og det blir klart når regjeringen har fattet beslutningen. Men det er viktig at vi hele veien har kontroll på smitten, for på den måten kan vi også åpne mer og mer, og det er disse som står for tur. De er blant dem som nå er stengt, og som ønsker å åpne igjen, og som vi må jobbe for skal kunne åpnes igjen. Det handler for det første om at vi fortsatt har kontroll på smitten, og så handler det om at vi får på plass gode måter for dem å åpne på, slik at både de som jobber der, og de som skal besøke disse parkene, er trygge på at smitteverntiltakene blir håndhevet. Så handler det også om det reiselivet og det samfunnet vi skal ha i sommer, som jeg tror veldig mange håper skal bli en fin sommer, der vi kan bruke det reiselivet vi har i dette landet.

Presidenten: Anette Trettebergstuen – til oppfølgingsspørsmål.

Anette Trettebergstuen (A) [10:39:42]: En annen bransje, som representerer like mye underholdning i livet vårt som det familieparkene gjør, men som også er blodig alvor, er fotballen. Vi ønsker jo alle sammen nå at ungene våre snart skal få lov til å ta opp igjen fritidsaktivitetene sine og få spille fotball på løkka, at de skal få komme i gang igjen med det.

Men vårens vakreste eventyr står også for døren, og det er seriestarten i fotballen. Vi kunne vel alle sammen nå trenge den gleden og spenningen som fotballen via skjermen kan gi oss i disse tider da vi sitter hjemme. Den unike norske fotballmodellen gjør også at elitefotballen finansierer breddefotballen. Nå har Norges Fotballforbund laget et forslag til et regime for hvordan de kan starte opp igjen og spille kamper innenfor dagens smittevernregler. Vil statsråden nå blåse i fløyta og la fotballen starte opp igjen?

Statsråd Abid Q. Raja [10:40:51]: Statsråden kommer ikke til å blåse i noen fløyte umiddelbart. Jeg tror også det er viktig at Arbeiderpartiet skal fortsette med å være opptatt av at vi har kontroll på smitten. Hver enkelt sektor kan ha ønsker om å åpne opp, og hvis man åpner opp dette ukontrollert, har vi ikke lenger kontroll over smitten. Så de sektorene vi kommer til å åpne, kommer vi til å gjøre hensyntatt nettopp smittevernet. Det er ikke slik at statsråden bare kan komme ut av garderoben, blåse i fløyta og så er vi i gang. Vi baserer våre beslutninger på de faglige vurderingene vi får fra Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet.

Jeg har vært i dialog med idretten, det har departementet mitt vært, og det har også regjeringen vært. De er også i dialog med helsemyndighetene. Dette jobbes det med. Selvfølgelig ønsker alle som har sitt favorittlag, å se dem spille. Men vi ønsker også å gå tilbake til arbeidshverdagen vår, til livet vårt. Barna ønsker å møte besteforeldrene. Alt dette skal skje ikke i et vakuum, men i et fellesskap. Derfor må vi gjøre det gradvis, kontrollert og hensyntatt smitten. Fotballen skal komme i gang igjen, men det vil den gjøre først når helsemyndighetene gir tommelen opp for det.

Presidenten: Anette Trettebergstuen – til oppfølgingsspørsmål.

Anette Trettebergstuen (A) [10:41:59]: Jeg er enig i alt det statsråden sier om måten vi skal åpne opp samfunnet igjen på, på en forsvarlig og trygg måte. Men jeg undrer meg litt på om statsråden faktisk har lest innspillene fra Norges Fotballforbund og lyttet til fotballen i de møtene han har hatt. For Norges Fotballforbund har lagt en detaljert plan for hvordan de kan starte opp igjen toppfotballen innenfor dagens smittevernregler. Norsk toppfotball har store medisinske og faglige ressurser, og dette har de laget en plan for. Det er altså mulig å gjøre det innenfor det som er dagens smittevernregler, og Folkehelseinstituttet sier at dette må være en politisk vurdering. Hvorfor vil ikke da statsråden gå i dialog med fotballen og la dem få lov til å starte opp igjen når de har laget regler som ivaretar dagens smittevernregime?

Statsråd Abid Q. Raja [10:42:52]: Alle kan opptre akkurat slik de ønsker å gjøre, innenfor dagens smittevernregler. De trenger ikke statsrådens tillatelse til å gjøre det. Nå er f.eks. treningene i gang i barneidretten. Jeg har barn selv som er i idrettsbevegelsen, heldigvis, og de er i gang med treningene. Hun ene spiller håndball. De kaster ikke håndball til hverandre, men de trener, og det gjør de flere ganger i uka. Akkurat slik kan også fotballen starte opp så lenge de holder seg innenfor smittevernreglene som gjelder.

Når kommer vi til å gjøre justeringer? Det kommer vi til å gjøre på et tidspunkt. Jeg vet at fotballen og toppidretten har noen bedre forutsetninger for å klare dette, for de har egne testregimer, de har egne mannskap, og ikke minst er idrettsutøvere veldig gode til å være i karantene. Det er de gjerne før store konkurranser. Så selvfølgelig har de noen særfortrinn med tanke på å få dette til. Men det er ikke slik at statsråden bestemmer hvordan disse smittevernreglene skal være. Det bestemmer vi etter at vi får tall fra Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet, og basert på det gjør vi justeringer. Rulle-

ringene – slik Høie sa – vil skje hver 14. dag, og vi kommer også til fotballen.

Presidenten: Freddy André Øvstegård – til oppfølgingsspørsmål.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:44:13]: Det er ingen tvil om at kulturlivet er hardt rammet av koronasituasjonen, og selv om samfunnet gradvis gjenåpnes, vil nok det å samle større publikum sannsynligvis ikke kunne skje på ganske lang tid. Derfor var det gledelig at kulturministeren kunne avklare situasjonen for festivalene i sommer.

Så er det sånn at de fleste av oss nok nå kjenner på et savn etter både festivaler og konserter. Derfor vil det være en stor fordel for kulturlivet å få støtte via kontantstøtten til bedrifter, modell 1, altså stengte virksomheter som følge av myndighetenes pålegg. Og nå som myndighetene har nedlagt forbud mot kulturarrangementer som festivaler og konserter ut sommeren, vil det da medføre at alle bedrifter og virksomheter i de berørte bransjene vil defineres som mottakelige for støtte innenfor modell 1 i kontantstøtten til kriserammede bedrifter, sånn at vi har konserter og festivaler igjen å komme tilbake til etter dette?

Statsråd Abid Q. Raja [10:45:15]: Jeg takker for spørsmålet. Vi har selvfølgelig et stort ønske om og jobber for at de aller fleste festivalene og arrangørene – jeg håper jo absolutt alle – skal klare å komme seg over den koronaepidemien vi er rammet av. Bedrifter er hardt økonomisk rammet, og vårt mål er at flest mulig skal klare seg.

Så vet vi at koronasituasjonen kommer til å gjøre at ingen vil være uberørt av denne situasjonen. Når f.eks. institusjonene har tatt de store, vanskelige grepene med å permittere sine ansatte, er det en krevende fase og situasjon å være i – ikke bare fordi det er økonomisk vanskelig, man har også følelsesmessige bånd til sine ansatte.

Nå har vi laget en del ordninger. Den ene heter kontantstøtteordningen. Den er det enkelte institusjoner også på kulturfeltet som kommer inn under – jeg har ikke fått den fulle oversikten ennå. Søknadene ruller og går fremdeles. Jeg så at et museum også har søkt. Så flere vil komme inn under den ordningen. Andre vil komme inn under den ordningen som vi administrerer gjennom Kulturdepartementet, og den jobber vi med å gjøre noen nødvendige justeringer på. Men målet er å ivareta sektoren, slik at den kommer seg over på andre siden av koronaen og vi har festivaler å gå tilbake til.

Presidenten: Freddy André Øvstegård – til oppfølgingsspørsmål.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:46:26]: Det er det svært viktig å få avklart hvis vi skal ha festivaler – konsertarrangører – å komme tilbake til over sommeren en gang.

Statsråden sier i Aftenposten i dag at de offentlige kulturinstitusjonene burde kunne få til mer kunst og kultur for den støtten de får. Teateret, museet og orkesteret er stengt og har permittert sine ansatte, nettopp på bakgrunn av de signalene som statsråd Raja har gitt tidligere, og det er litt blandede signaler. Mange av disse institusjonene er avhengige av billettinntekter for å kunne drive. SV og mange i bransjen har tatt til orde for at de offentlige kulturvirksomhetene bør kompenseres for tapte egeninntekter, og så bør de bes om ikke å sende sine ansatte til Nav, men heller skape den kunsten og kulturen som faktisk kan skapes i en krisesituasjon.

Er det sånn å forstå at statsråden nå har snudd, i tråd med det SV og flere har tatt til orde for?

Statsråd Abid Q. Raja [10:47:27]: Vi praktiserer noe som heter armlengdes avstand. Før koronasituasjonen var det en større debatt i samfunnet gjennom en annen representant om at jeg skulle gå inn og stanse Kulturrådets bevilgninger til kunstnere som fikk midler til å lage kunst av kroppsvæsker, f.eks. Da var jeg veldig tydelig på at jeg ikke går inn og bestemmer. Jeg kommer heller ikke til å gå inn og bestemme hva slags kunst som er støtteverdig. På samme måte har vi styre og ledelse i de ulike institusjonene, og jeg går ikke inn i Operaen og bestemmer hvordan de skal innrette sin virksomhet, annet enn at vi styrer gjennom signaler og gjennom tildelingsbrev. Vi gjør det gjennom tildelingsbrev, og vi gjør det gjennom bevilgningene. Når enkelte institusjoner – ikke alle, noen orkestre har ikke permittert, og ikke alle har permittert – velger å permittere, er det en ekstremt vanskelig avgjørelse de tar. Da skal de møte støtte fra oss. Men jeg ser i dag at det er veldig mange som kommer til å repermittere, hente tilbake. Jeg har sendt en klar bestilling, bl.a. gjennom Aftenposten og i NRK i dag, og det er at jeg forventer at man leverer en mengde kultur for de midlene som staten har stilt til rådighet.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Statsråd Abid Q. Raja [10:48:39]: President, representanten Ørsal Johansen hadde en bemerkning om penger, men kulturens betydning kan ikke måles i penger.

Presidenten: Statsråden har egentlig ikke fått ordet av presidenten. Nå er det Trygve Slagsvold Vedum som får ordet i neste hovedspørsmål – vær så god.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:48:48]: I mars måned satte vi en dyster rekord i Norge: Ledigheten har aldri økt mer enn den gjorde i mars. De siste ledighetstallene viser en ledighet på 10,7 pst.for fullt ledige, men når man regner med dem som er delvis ledige og arbeidssøkende, er ledigheten på 15,3 pst. – et særdeles høyt tall. Vi ser også at når vi sammenligner med nabolandene våre, med Finland, med Sverige, med Danmark, ligger vi mye høyere. 15,3 pst. er jo et litt ubegripelig tall, men når man tar det over til enkeltskjebner, er det mellom 400 000 og 500 000 mennesker som er på jobbjakt hver dag – en veldig krevende situasjon.

Mitt spørsmål kommer til å gå til næringsministeren, for skal vi få folk ut fra ledighetskø, ut fra permittering og over i arbeid, er det arbeidsplasser vi trenger. Senterpartiet har bl.a. vært veldig bekymret for alle de små bedriftene. Vi har over 100 000 små bedrifter i Norge med 1–4 ansatte, og de kom veldig dårlig ut av kontantstøtteordningen, for egenandelen var altfor høy. I første runde var det Senterpartiet og Rødt som så det, i går så jeg at regjeringen begynte å se det. Det er jeg glad for – at man kutter egenandelen fra 10 000 kr til 5 000 kr. Men egentlig burde man kuttet den til null. Regjeringen gjorde det for frisører og andre virksomheter som var pålagt nedstenging – de fikk kuttet til null – men f.eks. for drosjenæringen her i byen er det en like dramatisk situasjon som det har vært for frisørnæringen, som nå er på vei opp igjen og begynner å få verdiskaping.

Jeg har lyst til å gi regjeringen en mulighet til: Dere har iallfall nærmet dere litt det Senterpartiet mente fra første sekund – det er et gode. Men jeg håper at dere kan nærme dere enda litt mer og se de små bedriftene, og at Venstre, som før har snakket om små bedrifter, også kan være enig med Senterpartiet i denne saken, at vi setter egenandelen til null. For vi trenger de over 100 000 bedriftene hvis vi skal få ledigheten ned og få folk i arbeid.

Statsråd Iselin Nybø [10:50:52]: La meg begynne med å si at jeg fullt ut deler representantens bekymring for næringslivet, for arbeidsplassene våre og for de enkeltindividene som dette rammer, enten det er smitten i seg selv som gjør at bedriftene har måttet stenge ned, eller det er smitteverntiltakene vi har innført, som gjør at de enten har måttet stenge ned eller gå på så redusert drift at de har måttet permittere.

Heldigvis ser vi nå at vi har fått kontroll på smitten. Det gjorde mye for næringslivet – og jeg tror det gjorde mye for hele samfunnet vårt – at vi fikk ungene tilbake i barnehage og skole. Det gjør arbeidslivet lettere at ungene er på skolen. Det at vi nå har fått aktivitet igjen hos frisørene, er det ikke sikkert at representanten har så stor glede av, men det er iallfall mange som har hatt stor glede av å komme tilbake igjen til frisøren. Det gjør noe med hele samfunnet vårt at vi sakte, men sikkert kommer tilbake igjen til normalen.

Så er det riktig som representanten sier, at i går ble det iallfall annonsert at det kommer en endring i egenandelen på kontantstøtteordningen, eller kompensasjonsordningen. Helt fra starten av var vi helt tydelige på at dette ikke er en perfekt ordning. Det det handler om nå, er at vi får på plass en ordning, at vi får på plass nødhjelp for bedriftene for at de skal klare å komme seg gjennom koronakrisen. Men vi må være åpne for justeringer. Dette som nå er gjort, er et eksempel på en slik justering. Det er estimert at å redusere egenandelen til 5 000 kr vil medføre at 10 000 bedrifter til kan komme inn under ordningen. Her snakker vi om hverdagsarbeidslivet vårt, her snakker vi om dem som er litt mindre enn de store. For dem som egenandelen på 10 000 kr faktisk var en stor barriere for, blir det nå litt lettere.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:52:54]: Vi holdt jo på med dette med egenandel med en gang da vi behandlet kontantstøtteordningen i Stortinget. Mange av oss – i hvert fall i Senterpartiet – så da at det slo veldig negativt ut for småbedriftene. Det er en egenandel, men det må også være en sum på minimum 5 000 kr for å få utbetalt noe i det hele tatt, pluss de andre ordningene. Så i realiteten må man opp i 17 000–18 000 kr for å få kompensert noe i det hele tatt. Vi kommer til å fremme et forslag i Stortinget for å lage etter ytterligere press for å fjerne hele ordningen med egenandel, for vi synes det er uklokt.

Det var en annen ordning vi fikk løftet igjennom i Stortinget, og der vi til slutt fikk et flertall – det gjelder sesongbedrifter. Det skal være en egen ordning for sesongbedrifter, som f.eks. vintersportssteder som Hemsedal, Trysil og Hafjell, altså de områdene som virkelig har blitt rammet hardt av at de mistet inntektene sine i den viktigste måneden i året. Der kom vi til slutt fram til en felles ordning, men regjeringen har ennå ikke klart å sette den ut i livet. Det er stor usikkerhet og uro i disse bedriftene.

Når kommer svaret, når kommer ordningen, slik at de bedriftene kan få litt mer pusterom?

Statsråd Iselin Nybø [10:54:02]: Jeg forstår godt at både Stortinget og de bedriftene er utålmodige, men man jobber så godt man kan, ikke bare i Finansdepartementet, som jobber med denne ordningen, men også i Nærings- og fiskeridepartementet, som bistår så godt vi kan. Vi jobber med en ordning for også disse sesongbedriftene. Vi vet at Stortinget har vært opptatt av det, og det kommer, men vi har fortsatt ikke fått det helt på plass.

Det var viktig for regjeringen, men også for Stortinget, at vi fikk en ordning på plass, og at vi kom i gang, slik

at vi fikk gjort de utbetalingene. Vi ser at det er forskjeller mellom land. Andre land, land som kanskje har en litt mer finmasket ordning, har ikke fått gjort de raske utbetalingene som vi har fått gjort. Vi er i gang med å betale ut. Så langt har 12 000 bedrifter fått utbetaling – sikkert enda flere nå, for dette er basert på den forrige rapporteringen jeg fikk. Det har vært prioritet nummer én å få en ordning som kan fungere raskt, men vi visste at vi måtte jobbe mer. Vi jobber fortsatt, og det vil komme noe for sesongbedriftene også.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Trygve Slagsvold Vedum.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:55:05]: Senterpartiet var opptatt av å få på plass en ordning for selvstendig næringsdrivende også. Regjeringen hadde ikke det med i sitt første utkast, og vi klarte å få det på plass gjennom arbeid her i Stortinget. Det er bra, og det hjelper de selvstendig næringsdrivende lite grann.

Vi var også opptatt av egenandelen og av å få den ned. Nå er den litt på vei ned. Forhåpentligvis er den helt borte om en måned – at man da har fått på plass det som gjelder sesongbedriftene.

Jeg har lyst å ta opp en siste ting: Vi er avhengige av norsk luftfart. Vi er veldig avhengige av å ha en velfungerende luftfart i Norge. Vi ser at det er en vedvarende krise nå. Det som har vært mest framme i offentligheten, er det selskapet som har et fint navn: Norwegian. Men vi har også SAS og Widerøe, som vi er helt avhengige av som en del av den samfunnskritiske infrastrukturen i landet vårt. Kompensasjonsordningen berører ikke luftfarten. Senterpartiet mener at vi bør ha en egen kompensasjonsordning for luftfarten som gjør at også de kan få kontantoverføringer. Det er en av de hardest rammede næringene, og vi er helt avhengige av å ha en velfungerende luftfart til høsten.

Vil næringsministeren vurdere en egen kontantstøtteordning og en kompensasjonsordning også for norsk luftfart?

Statsråd Iselin Nybø [10:56:12]: Vi har en egen ordning for luftfarten. Det er ikke en kontantstøtteordning, som den som gjelder for bedriftene, men det er en garantifasilitet som de kan trekke på, og som vi la fram ganske tidlig i krisen. Ting skjer fort, og ting utvikler seg fort, og det er klart at ting ser annerledes ut nå enn da vi la fram den pakken. Men det er en god pakke, som jeg vet at flyselskapene jobber hardt for å komme inn under – noe vi alle kan lese om – for nettopp å kunne trekke på den for å få tilgang til de pengene. Så vi har for det første denne garantifasiliteten, men i tillegg har vi inngått avtaler om ruter. Det betyr at det blir flydd ruter i dette landet, mellom Stavanger, Bergen, Trondheim osv., med både SAS, Norwegian og Widerøe, noe som også er et viktig bidrag for at de skal kunne holde aktiviteten oppe.

Jeg har dialog med både Samferdselsdepartementet og flyselskapene, når de ønsker å formidle noe til oss.

Presidenten: Terje Aasland – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Aasland (A) [10:57:37]: Da vi behandlet kompensasjonsordningen i Stortinget, var det ingen tvil om at det var mange usikre momenter, og nå er det om å gjøre raskt å gjøre de usikre momentene sikre og trygge. Det ene er selvfølgelig det Slagsvold Vedum var innom, dette med egenandelen. Den må justeres. Det vi erfarer nå, er eksplisitt, konkret, at egenandeler rammer skjevt. På en eller annen måte vil det slå skjevt ut. Kommer man akkurat under, vil det virke uheldig.

Det andre er sesongbedriftene. Selv også etter det vedtaket Stortinget har lagt inn, er tilbakemeldingene at det ikke treffer sesongbedriftene i tilstrekkelig grad. Mange av disse er innenfor reiselivet. Vi har også bedrifter med varig tilrettelagt arbeid, mediebedrifter osv.

Så mitt spørsmål blir: Når kommer regjeringen tilbake til Stortinget? Når vil regjeringen klare å lage tilstrekkelig sikkerhet for at de ordningene som er behandlet og sagt fra om i Stortinget, faktisk gjelder for næringslivet?

Statsråd Iselin Nybø [10:58:38]: Det jobbes både i Finansdepartementet og i Næringsdepartementet for å finne løsninger som gjør at dette kan treffe bedre for de tilfellene representanten nevner. Sesongbedriftene er noe vi jobber med, som jeg sa, og vi vil jobbe for å finne en ordning som treffer dem bedre enn kompensasjonsordningen, sånn som den er i dag.

Samtidig er det noen utfordringer som kommer til å vare lenge, og vi jobber nå med å få et svar på hvordan vi skal hjelpe næringslivet gjennom det.

Representanten viser til reiselivet, og reiselivet er blant de bransjene som har blitt truffet hardest av koronakrisen. De møtte krisen tidlig, og nå, når det har gått litt tid, ser vi at dette kommer til å bli langvarig, og at det kommer til å medføre redusert aktivitet i reiselivet ikke bare denne sesongen, men også framover, etter sommeren. Og det handler ikke bare om oss, det handler om at hele verden er i «lockdown». Så vi har nå innspillsmøter, der vi får innspill til hva vi kan gjøre, også på lengre sikt, for å få dem gjennom dette.

Presidenten: Åslaug Sem-Jacobsen – til oppfølgingsspørsmål.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:00:04]: Mitt spørsmål rettes til kulturministeren, fordi det også på hans

område er veldig mange som ikke treffes av de ulike kompensasjonsordningene i koronakrisen. Ikke minst rammes de 11 000 idrettslagene våre og de godt over 50 000 frivillige organisasjonene vi har. Denne lave treffsikkerheten har idretten, frivilligheten og vi i opposisjonen sagt ifra om, gang på gang, de siste ukene. Men ministeren har vært veldig passiv, ikke ordnet opp og nesten framstått mer opptatt av å få klipt håret sitt

Men heldigvis, nå har omsider ministeren i alle fall sagt at han skal justere ordningene slik at de treffer bedre og bredere. Et av innspillene tidligere fra frivilligheten selv for å få til dette er deres kampsak nummer én: full momskompensasjon, altså ikke skatt på dugnadene deres. Staten har holdt tilbake rundt 700 mill. kr i den ordningen i 2018 og 2019. Idretten og frivilligheten mener at får de den ordningen nå, vil den både treffe bredt og være veldig demokratisk og enkel å ordne. Vil ministeren høre på frivilligheten og idretten om dette gode forslaget deres?

Statsråd Abid Q. Raja [11:01:15]: Selvfølgelig lytter statsråden til frivilligheten og idretten, det gjør også regjeringen. Kompensasjonsordningen som er laget for idretten og frivilligheten, har blitt vedtatt her på Stortinget, og det er langs de linjene vi har opprettet disse søkeordningene. Det har kommet inn 2 324 søknader fra idrett, frivillighet og kultur, til sammen beregnet til opp mot 371 mill. kr – dersom de oppfyller vilkårene – til en ordning på 700 mill. kr. Straks beløpene ble klare, var jeg den første til å si at vi skal jobbe med å justere disse ordningene. Det har jeg vært tydelig på hele tiden, at i en slik koronasituasjon å lage pakker har ingen vært i tidligere, og det vil være nødvendig å gjøre justeringer. Det har jeg kommunisert, det kommer vi til å gjøre, og det jobber vi med nå for å treffe bredden av de lagene. Vi kommer til å se på hvordan vi kan ivareta både idretten og frivilligheten mer. Når det gjelder momskompensasjon, er det noe vi må komme tilbake til.

Presidenten: Åslaug Sem-Jacobsen – til oppfølgingsspørsmål.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [11:02:15]: Da håper jeg virkelig at ministeren ser på forslaget om momskompensasjon, for det treffer bredt. Utfordringen er at f.eks. frivilligheten ikke treffes av lånegarantien, de har problemer med å finne noen som helst støtte. Bare noen få kommer inn under kontantstøtteordningen. Så har vi utfordringen med arrangementspakken, som ministeren nå har snakket om.

Det ministeren, departementet og regjeringen har blitt spurt om gang på gang, er hva som faller inn under kontantstøtteordningen for alle de bransjene som har veldig mange bransjespesifikke kostnader, som mediebransjen, som jeg og veldig mange andre har løftet gang på gang. Hva faller inn under ordningen? De får ikke svar, de permitterer, de publiserer dårligere enn det de skulle. Det samme gjelder f.eks. filmbransjen, som har en helt spesiell utfordring nå og er nesten som en sesongbedrift å regne. De kan ikke bare utsette og så booke mange mennesker, som er booket allerede, for når de kan sette i gang igjen. Hvordan jobber man tempomessig for å få på plass en konkret oversikt over hvilke faste kostnader de kan få dekket?

Statsråd Abid Q. Raja [11:03:28]: Spørsmålet er både om moms, mediebransjen, filmbransjen og kontantstøtteordningen. Det jeg foreslår når det gjelder hvordan rammene for kontantstøtteordningen er laget, er å gå inn og se på de ulike nettsidene, så vil man se hvordan den administreres. Enkelte bedrifter også innenfor min sektor kommer inn under det. Vi har ikke den fulle oversikten over hvor mange som har søkt, men jeg har noen eksempler. Både noen museer og andre, også noen sceneinstitusjoner, har søkt under dette. Frivilligheten har søkt på ordningen vi har opprettet, estimert til opp mot litt over 100 mill. kr. Derfor har vi sagt at bredden av frivilligheten ikke treffes av dette, og derfor skal vi gjøre nødvendige justeringer.

Så kan jeg forsikre representanten om at vi, slik vi skrev til Stortinget gjennom denne proposisjonen, er opptatt av lokale medier. De utgjør en veldig viktig institusjon i Norge for å opplyse befolkningen, for å ettergå politikerne og ikke minst for å kritisere de ulike ordningene vi lager. Det jobber vi med. Jeg har også hatt møter med film. Vi er opptatt av både norsk film og norsk serieproduksjon, og vi skal følge opp alt dette på ansvarlig vis når den tid kommer.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:04:43]: Representanten Slagsvold Vedum har rett i at Rødt og Senterpartiet har tenkt på de små bedriftene. En bekymring som vi reiste tidlig, var at støtteordningen som Stortinget vedtok, ville ende opp med primært å berike utleierne, altså gårdeierne, framfor å gå til formålet: bedrifter som sliter med faste kostnader. Stortingsflertallet avviste vårt forslag om å ta i bruk husleielovens nødparagraf om å pålegge husleiekutt for dermed å sikre at bedriftene fikk pengene og ikke bare gårdeierne. Siden har vi sett flere eksempler på – i Klassekampen, i Dagens Næringsliv – at utleierne ikke kutter i husleien, med den begrunnelse at nå får bedriftene støtte fra staten, altså det motsatte av hva Venstre, Høyre og andre partier sa i Stortinget om at vi skulle stole på at også gårdeierne ville bidra i dugnaden.

Jeg lurer på om statsråd Nybø kan svare på om regjeringen vil vurdere – eller revurdere – å stille krav om husleiekutt for å sikre at pengene går til bedriftene og ikke bare til å fylle opp kontoene til disse gårdeierne.

Statsråd Iselin Nybø [11:05:59]: For det første vil jeg gjøre representanten oppmerksom på at også gårdeiere er i ulike situasjoner. Også de har ulike økonomiske forutsetninger. Det er ikke slik at de kan skjæres over én kam, de heller.

Min opplevelse er nok at det er litt varierende der ute hvor enkelt ulike leietakere føler det er å få aksept hos gårdeier for å få redusert leien. Samtidig er det også mange som er villige til å diskutere det, enten å få utsatt leien eller å få redusert den, for også gårdeierne må forholde seg til at hvis disse bedriftene går konkurs, har de ikke en leietaker lenger. Slik som koronaen nå har rammet oss, er det langsiktig, og særlig varehandelen er veldig hardt rammet av korona. Skal de ha leietakere framover, må de også være på tilbudssiden. Det har vært vurderingen, og vi ser at mange også er villige til å gå inn i en dialog om det.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:07:06]: Ja, det stemmer – det er gårdeiere som bidrar, og det er veldig bra. Det er desto mer synd at noen kan snike seg unna dugnaden fordi de av ulike grunner velger ikke å gå inn for husleiekutt. Det finnes utenlandske oppkjøpsfond som har næringseiendom i Norge som ikke er spesielt dugnadsinnstilte. Vi ser av intervju med f.eks. eierne av kaffebarkjeden Dromedar at de sliter med å få gjennomslag for husleiekutt hos seg. Serveringsbransjen peker i Klassekampen på at gårdeierne er «langsomme med å tilby leiereduksjon». Og i en rekke land rundt oss stilles det krav fra fellesskapet, som altså deler ut milliarder av kroner i støtte, for å unngå at pengene går til noe annet enn det som var formålet med dette.

Så ja, det finnes noen snille gutter og jenter på gårdeiersiden – det er veldig bra – men hvorfor godta at de som ikke er like snille, får snike seg unna? Hvorfor ikke stille krav som gjør at alle faktisk må bidra, også utenlandske oppkjøpsfond som eier eiendom i Norge? Hvorfor ikke stille helt rimelige og nødvendige krav av den typen for å sørge for dette bidraget også fra dem?

Statsråd Iselin Nybø [11:08:12]: Dette er en avtale som inngås mellom to private parter. Så kan vi ha en forventning om at alle bidrar. Det er også i alles interesse at de skal overleve.

Min store bekymring handler om å få disse bedriftene igjennom dette. Det handler om at vi skal ha barer og puber og kafeer på andre siden av denne koronakrisen. Det er min aller største bekymring. Smitten og smitteverntiltakene rammer denne delen av næringslivet veldig hardt. Det er derfor vi har stilt opp med denne kontantstøtteordningen – ikke fordi de som får denne kontantstøtten, blir rike av det, for dette dekker jo ikke tapt omsetning, det dekker deler av de faste, uunngåelige utgiftene. Det at de ikke får dekket alt, gjør at de må gå i forhandlinger med private parter som de har kontrakter med, for å få ned utgiftene sine, så de også kan være med på å hjelpe dem igjennom.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:09:30]: Det er ein ting eg trur veldig mange synest er veldig vanskeleg å forstå, og det er at vi har etablert ei kompensasjonsordning i Noreg, krisehjelp i krisetider, der det for dei minste bedriftene er ganske vanskeleg å kome inn under ordninga, mens for selskapa som er organiserte i skatteparadis, som tar ut store utbyte, er det derimot ingen avgrensingar. For dei store aktørane, dei som er organiserte i utlandet, dei som har moglegheita til å ta ut store utbyte i den situasjonen vi er i no, er det altså ingen avgrensingar, mens for dei minste bedriftene er det vesentlege avgrensingar. Det gjeld ikkje berre eigendelen, det gjeld også utbetalingsbeløpet, som også er på 5 000 kr.

Vi har fått inn mange, mange meldingar om folk som er i ein håplaus situasjon. Det er alt frå eit lite bakeri, fotografar, ein bruktbutikk og bønder som driv på med mangesysleri, til musikarar som driv eit studio, som ikkje får støtte, og som ser dette som vanskeleg.

Da er spørsmålet: Kvifor i all verda gjer vi det ikkje strengare for dei som er organiserte i skatteparadis? Danmark har innført det. Dei har vedtatt at det ikkje skal vere mogleg å få krisehjelp dersom ein er organisert i skatteparadis. Sverige har innført strenge reglar for utbyte, der ein berre kan ta ut det som er normal lønn. Fleire EU-land vurderer no å innføre strenge reglar, også for dei store.

Finst det nokon gode grunnar til at ein ikkje gjer dette i Noreg?

Statsråd Iselin Nybø [11:11:17]: Først må jeg bare korrigere representanten bitte litt, for det er noen begrensninger også for de store selskapene i hvor mye de kan få utbetalt i denne kompensasjonsordningen. Men det er riktig, som representanten sier, at det er tøft for de små, og det har også skyldtes at egenandelen har vært på 10 000 kr. Hvis en har et omsetningsfall på over 30 pst., kan en få dekket uunngåelige utgifter opp til 80 pst., men da med en egenandel på 10 000 kr, noe

som gjør at mange ikke har kommet inn under den ordningen.

Det er akkurat den erkjennelsen vi har hatt, og derfor har vi også senket egenandelen, fra 10 000 til 5 000 kr, noe som gjør at ca. 10 000 bedrifter til kan komme inn under denne ordningen. Det handler om de små bedriftene, det handler om hverdagsarbeidslivet vårt, det handler om å gi nødhjelp, sånn at de kan overleve og komme ut på den andre siden og gi oss det tilbudet de har gitt oss før.

Men for å knytte noen kommentarer til den andre problemstillingen som representanten tar opp, dette med utbytte: Det er ikke sikkert at representanten og jeg deler utgangspunktet, men jeg mener at i en ideell verden skal private selskaper kunne betale utbytte. Det er en del av det systemet vi har. Det er viktig for å tiltrekke seg kapital, det er en viktig del av det å være eier å kunne forvente utbytte. Ikke minst nyter staten godt av utbytte i våre selskaper.

Jeg vet at det er en diskusjon i andre land i Europa, at det er innført ulike regler. Vi har valgt ikke å sette et utbytteforbud for å motta hjelp i denne kontantstøtteordningen, og det er det ulike grunner til. Én grunn kan være at mange bedrifter trenger å ta ut utbytte for å kunne betale formuesskatt, men det er også andre grunner. Men vi vet at det er bevegelse på det, og vi følger med.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:13:25]: Eg trur ikkje folk flest forstår at enkelte selskap, f.eks. Norske Skog, skal permittere store delar av arbeidsstyrken og samtidig utbetale store utbyte. Ein bruktbutikk eller nokon som driv eit lite bakeri, får ikkje tilgang på krisehjelp i det heile, mens det gjer aktørar som Norske Skog, for det er ingen grenser for det. Sjølvsagt, i størrelsar opp til 30 mill. kr osv. har ein den typen grenser, men her snakkar vi om overleving eller ikkje for bedrifter.

Berre for å ta skatteparadis: Regjeringa seier sjølv, i andre samanhengar, at skatteparadis er ein uting og kan skjule «omfattende korrupsjon og ulovlig kapitalflukt. Ikke bare unndras store verdier, men det undergraver incentivene til ærlig arbeid og reduserer muligheten til å finansiere skole, helse og andre viktige fellesskapsoppgaver».

Ein meiner at dette er ein uting, men har stemt ned forslaga frå SV om at det skal vere forbod mot selskap som er organiserte i skatteparadis. Kva er grunnen til at ein ikkje kan innføre den typen reglar i Noreg?

Statsråd Iselin Nybø [11:14:30]: Nok en gang må jeg bare korrigere representanten, sånn at ting blir korrekt framstilt. Det er ikke alle som har hatt glede av kontantstøtteordningen, men vi har jo flere krisepakker. Kontantstøtteordningen er én av dem. Vi har en låneordning, vi har endret permitteringsregelverket, og mange av bedriftene representanten løfter fram som de små, kan dra nytte av permitteringsregelverket, som gjorde at staten tok en god del av regningen for de ansatte og lønnskostnadene der.

Dette med utbytte og utbytteforbud er for så vidt en interessant diskusjon, og den hadde Stortinget da denne kompensasjonsordningen ble vedtatt. SV fikk ikke gjennomslag for sitt syn den gangen. Det er bevegelser ute i Europa, og i disse dager kan man ikke si at det aldri kommer til å skje, men foreløpig har vår vurdering vært at det ikke har vært ønskelig med et utbytteforbud. Jeg mener likevel at dette ikke gir grunnlag for noen utbyttefest, sånn situasjonen er for mange bedrifter.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Torgeir Knag Fylkesnes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:15:37]: Vi har ulike meiningar om utbyte, men eg stilte eit konkret spørsmål om skatteparadis. Vi veit at skatteparadis skjuler kriminell aktivitet på det grovaste rundt omkring i verda, noko vi tilsynelatande er einige om. Eg gir statsråden sjansen ein gong til, sidan vi ikkje har fått ordentleg svar på det: Kan vi få éin god grunn til at ein ikkje har avgrensa krisehjelpa for selskap som er organiserte i skatteparadis?

Statsråd Iselin Nybø [11:16:03]: Svaret er fortsatt det samme, selv om representanten ikke nødvendigvis liker svaret. Den foreløpige vurderingen har vært at vi ikke skal ha noe utbytteforbud. Som vi sier i disse tider, kan det komme nye vurderinger og justeringer, men denne debatten om utbytteforbud som sådant var oppe sist. Vi ser at det er endringer ute i Europa, og følger med på det, men foreløpig har vi ikke endret kompensasjonsordningen når det gjelder dette.

Vi har først og fremst fokusert på å hjelpe de bedriftene som er her, og derfor gjorde vi to endringer, som ble lansert i går. Den ene er egenandelen som ble redusert fra 10 000 kr til 5 000 kr.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Terje Aasland (A) [11:17:08]: Næringsministeren gjør rett i å bli stående, for mitt spørsmål går til henne.

10,7 pst. arbeidsledighet, flere enn 400 000 har søkt om dagpenger, 14 000 bedrifter har per i dag fått tilskudd fra kompensasjonsordningen – det forteller oss om en meget alvorlig situasjon for norsk næringsliv, en situasjon som ikke vil gå over med det første, og som veldig klart vil ramme arbeidsfolk og bedriftene over lang tid. Det er satt i verk en rekke gode tiltak for umiddelbart å møte bedriftene og arbeidstakerne med trygghet – permitteringsregler er gjort bedre, man har fått på plass

støtteordningen. Men det eneste grunnlaget for å skape trygghet over tid er å få opp aktiviteten og sørge for at vi klarer nettopp det.

Mitt spørsmål er ikke enkelt, men det burde i hvert fall – skal vi si – være av stor interesse for næringsministeren å kunne svare på, nemlig hvordan man nå skal kunne klare, gjennom de ulike ordningene som er etablert, å sørge for at vi igjen får aktivitet. Spørsmålet mitt er egentlig: Vil statsråden innenfor det systemet som nå er, og gjerne gjennom kompensasjonsordningen, sørge for at vi stimulerer til aktivitet og ikke passivitet?

Statsråd Iselin Nybø [11:18:43]: Det er et meget godt spørsmål representanten stiller. Jeg mener det kanskje er det viktigste spørsmålet vi må diskutere for å få næringslivet framover. Regjeringen har hele veien vært opptatt av at denne krisen må vi håndtere i ulike faser. Den første fasen handlet for næringslivets del om permitteringsregelverket og om likviditet. Da fikk vi på plass disse låneordningene og endringene i permitteringsregelverket.

Vi er nå i fase to, der vi har fått på plass denne kompensasjonsordningen. Kompensasjonsordningen er nødhjelp. Det handler om at bedriftene skal klare å overleve dette. Den kompenserer ikke for tapt omsetning, og det er helt riktig som representanten sier, at det det handler om i næringslivet, er å tjene penger. Det er jo det som er utfordringen nå når samfunnet går på lavbluss.

Nå skal vi over i fase tre. Det er de diskusjonene vi har nå, og det er akkurat det representanten peker på: Hva gjør vi nå for å få aktiviteten tilbake igjen? Det som er det store dilemmaet vårt, er at vi må trykke på gassen og bremsen samtidig, for vi er fortsatt i en situasjon der vi ikke kan ha full aktivitet i næringslivet vårt. Det er fortsatt begrensninger. Vi kommer til å måtte leve lenge med de smittevernreglene vi har, og som gjør at næringslivet vårt har redusert aktivitet. Samtidig skal vi trykke litt på gassen for å få dette opp igjen. Det er de diskusjonene vi har nå. Derfor har regjeringen tatt initiativ til en hel rekke møter med ulike bransjer for å få innspill: Hva gjør vi nå? Hva er fase tre-tiltakene som kan få aktiviteten tilbake igjen? Da må vi være helt ærlige og si at noe er relativt enkelt å få til, fordi vi lett kan sette i gang motkonjunkturtiltak. På andre områder mangler vi et marked, f.eks. for reiseliv, noe som gjør at vi får en annen type utfordring. Det er det vi jobber med nå.

Terje Aasland (A) [11:20:48]: Jeg prøvde å lytte veldig godt etter hvilke tiltak næringsministeren eventuelt kunne tenke seg. Jeg hørte ikke veldig mange – egentlig ingen – gjennom innlegget. At regjeringen tenker på det, er på en måte greit, men jeg vet ikke hvor betryggende det er.

For det første: Det som er noe av kjennetegnet nå, er at vi har et godt fungerende permitteringsregelverk, og vi har en kompensasjonsordning som er – skal vi si – en krisestøtte til bedriftene for faste, uunngåelige kostnader. Hvis en parer de to og ser på hvordan en skal kunne håndtere den støtten som ligger der, over på aktivitet: Har da næringsministeren noen tanker? På lørdag, i Dagbladet, utfordret Arbeiderpartiets leder regjeringen til å sette seg sammen med partene for å se på om det innenfor det regelverket er mulig å finne løsninger som bygger opp under aktivitet. LOs leder er ute og anbefaler at man tar lønn inn i kompensasjonsordningen.

Er initiativet fra Arbeiderpartiets leder om å sette seg ned med partene og diskutere dette, og eventuelt også å inkludere det LO-lederen sier om lønnstilskudd inn i kompensasjonsordningen, aktuelt å vurdere for næringsministeren?

Statsråd Iselin Nybø [11:21:59]: For det første: Partene i arbeidslivet har vi hatt en kjempegod dialog med gjennom hele denne krisen. Den tilliten som er mellom partene og myndighetene, har virkelig gjort at vi har fått på plass disse ordningene raskt, og at vi har klart å få til utbetalinger. Den dialogen håper, forventer og regner jeg med skal fortsette.

Vi jobber med disse tiltakene nå, og vi har også sagt at vi vil legge dem fram. Men hvilke tiltak vi ender med, vil ikke være klart før vi faktisk legger dem fram, og det vil skje nå før sommeren. Vi er nå i den fasen. Det er heller ikke sånn at alle tiltakene kommer på plass før sommeren – det vil være ting vi også vil måtte se på lenger fram i tid, nettopp fordi denne krisen kommer til å vare lenger.

Det vi har gjort til nå, er at vi har brukt det systemet vi har. Jeg ser at mange tar til orde for at man i stedet for å fokusere på permittering skal fokusere på lønnstilskudd. Vi har til nå brukt det systemet vi har, og der gjelder at det er når det ikke er jobb, man skal permittere. Men jeg ser jo at slik situasjonen er nå, opplever man at man gjerne skulle hatt folk tilbake på jobb, uten at man har penger til å betale lønn.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Terje Aasland.

Terje Aasland (A) [11:23:10]: Aktivitet er jo nøkkelordet for om vi skal lykkes eller ikke i tiden framover. Nå har vi gjennom denne spørretimen fått konstatert at kompensasjonsordningen ikke treffer alle. Den må treffe flere, den må treffe bredere, og vi må finne løsninger på det. Den bidrar også til passivitet ved at folk blir permittert, og at vi passivt støtter opp under bedriftene i en tid da vi sakte, men sikkert må begynne å få opp aktiviteten igjen. Senest på vei ned hit nå fikk jeg en mel-

ding fra Straand Hotel i Telemark, som var fortvilet over at de ikke klarer å sette i gang aktivitet som de egentlig ønsker. En annen situasjon som oppleves innenfor dette, er dette med f.eks. bedriftsintern opplæring, som nå står i fare for å falle ut som løsning fordi en velger å permittere i stedet for å ha aktivitet i bedriften.

Kan statsråden forsikre oss om at hun nå vil vurdere alle ulike tiltak som blir spilt inn, som grunnlag for å øke aktiviteten i en tid da vi mest sannsynlig kommer til å ha lavkonjunktur?

Statsråd Iselin Nybø [11:24:17]: Svaret på spørsmålet er ja. Vi vurderer alle forslag som vi får inn.

Men jeg vil også knytte noen kommentarer til dette med denne kompensasjonsordningen. Slik den er utformet, vil det for de aller fleste bedrifter fortsatt lønne seg å ha aktivitet i gang, for man får ikke kompensert alle utgiftene sine. Det er ikke slik at man bare kan sette alt på frys, vente til koronaen er over, og så ta det opp igjen som om ingenting var hendt. For det første får man ikke kompensert alle de faste, uunngåelige utgiftene sine. Det er fortsatt en egenandel, det er fortsatt penger som ikke blir utbetalt hvis det er under 5 000 kr. Så den ordningen er også utformet på en måte som gjør at det ikke vil lønne seg ikke å gjøre noen ting, for vi må jo nå stimulere til aktivitet. Det viktigste vi vil gjøre for næringslivet i den fasen vi skal inn i, vil handle om aktivitet, det vil handle om at vi skal få hjulene i gang. Jeg mener at det at vi nå åpner samfunnet litt etter litt, er veldig positivt, og det får også ringvirkninger for næringslivet.

Presidenten: Vi går videre til dagens siste hovedspørsmål.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [11:25:35]: Private aktører skaper arbeidsplasser og verdier for samfunnet vårt. På mange områder kan de også levere tilbud og tjenester som et supplement til eller erstatning for offentlige tilbud. De bidrar til valgfrihet og mangfold i velferdsnæringen, og akkurat det trodde jeg faktisk Høyre og Fremskrittspartiet var enige om.

Mitt spørsmål går til helseministeren. Da koronapandemien slo inn over Norge, var det mange som fryktet at kapasiteten ved norske sykehus skulle bli sprengt. Flere private aktører kom tidlig på banen og tilbød sin kapasitet for å håndtere det helseministeren kaller dugnaden.

LHL har et privat sykehus på Gardermoen, et flunkende nytt sykehus med en fullt utstyrt intensivavdeling. Det er trolig Norges flotteste sykehus. De tilbød seg å rydde plass for å ta unna de kapasitetsutfordringene man da fryktet kunne oppstå i det offentlige helsevesenet. Fremskrittspartiet tok tidlig til orde for at dette sykehuset kunne gjøres om til et koronasykehus – med perfekt lokalisering nær flyplassen på Gardermoen. Helseministerens bidrag har imidlertid virkelig skuffet meg. For det første tok det lang tid før LHL-sykehuset fikk noen tilbakemelding, og da de først gjorde det, fikk de få henvendelser og ble lite brukt. LHL-sykehuset – etter en dialog med Ahus – valgte å investere nærmere 20 mill. kr av egne midler for å forberede seg på å ta imot covid-19-pasienter. Avtalen med Ahus var klar før påske, men før den ble underskrevet, grep Helse Sør-Øst inn. Siden da har ikke LHL hørt noe eller fått noen flere tilbakemeldinger. De sitter nå uten en avtale med det offentlige helsevesenet, og denne uken ble det klart at de permitterer 70 ansatte og nedskalerer driften fordi de ikke blir brukt. Hva er grunnen til at helseministeren ikke tar i bruk den kapasiteten som finnes i privat sektor, både for å håndtere covid-19-pasienter og for å behandle ordinære pasienter?

Statsråd Bent Høie [11:27:25]: Det er ikke riktig at vi ikke tar i bruk kapasiteten hos private – tvert imot. Det er inngått mange avtaler med private nettopp ut fra den type tenkning, bl.a. med Martina Hansens Hospital, som jo stengte sin ordinære virksomhet og har blitt brukt som et sykehus av den offentlige helsetjenesten for å avlaste situasjonen.

Så vet jeg at det hele veien også har vært god dialog med LHL-sykehuset om tilsvarende. Men det er det enkelte sykehus og helseforetak som hele veien må vurdere hva som er det faktiske behovet, og det er klart at situasjonen noen uker før påske så annerledes ut enn slik den så ut gjennom påsken. Dette handler jo også om å vurdere hva som er det faktiske behovet. LHL-sykehuset et av de sykehusene vi har avtaler med, og jeg forventer at Ahus og Helse Sør-Øst fortsatt har en god dialog med disse.

Nå skal vi tilbake til en situasjon der aktiviteten i sykehusene skal bli mer normal, og da er mitt oppdrag at en også skal bruke de private, bl.a. til å ta igjen noe av det etterslepet som har kommet som følge av den lavere aktiviteten som var i sykehusene våre spesielt før og gjennom påsken.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [11:28:47]: Takk for svaret. Nå er altså situasjonen slik at norsk helsevesen fra 12. mars nedskalerte sin virksomhet. Planlagte operasjoner ble utsatt. Helseministeren har ikke svart på mitt skriftlige spørsmål om hvor mange pasienter som er satt i helsekø som følge av det, men NRK kunne for to uker siden melde at 250 000 pasientavtaler er utsatt. Når helseministeren i sitt første svar oppgir at det er om å gjøre å ta hensyn til den faktiske situasjonen og vurdere de faktiske behovene, er det altså verdt å merke seg at 250 000 pasientavtaler er satt i kø. Dette kommer til å bli den neste helsekrisen. For å ta unna den helse-

køen er vi helt avhengige av at all ledig kapasitet brukes, og da er det etter mitt syn helt avgjørende at privat sektor får lov å bidra til det. Det er jo nær en skandale at et privat sykehus permitterer ansatte og nedskalerer driften i denne situasjonen.

Er helseministeren enig i den vurderingen, og vil statsråden snarest gå i dialog med private sykehus for å inngå avtaler for å ta unna hele helsekøen?

Statsråd Bent Høie [11:29:53]: Nå er ikke jeg direkte i den type forhandlinger, men mitt oppdrag er at en også skal bruke ledig kapasitet hos private, nettopp med det formålet som representanten her tar opp, å ta igjen noe av det etterslepet som er.

Så må vi også være klar over at dette kommer til å være en vedvarende utfordring, for de store offentlige sykehusene våre er nødt til å opprettholde en beredskap for en situasjon der vi eventuelt får en økning i smittespredningen og flere syke. Det betyr at selv om de nå skal tilbake til mer normal aktivitet, vil de ikke ha mulighet til å gå tilbake til helt normal aktivitet. I en slik situasjon vil det å bruke ledig kapasitet være et godt tiltak for å sikre at de pasientene som kan få hjelp og behandling der, kan få hjelp og behandling der. Det er en tenkning som jeg er helt enig med representanten i.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er omme.

Sak nr. 2 [11:30:53]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat.

Dagens kart er dermed ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.31.

Svanemerket trykksak, 2041 0654